

Enhed
Handicap

Sagsbehandler
Julie Begtorp

Koordineret med

Sagsnr.
2015 - 6507

Doknr.
306156

Dato
05-01-2016

Evaluering af servicelovens kapitel 24 a om fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v.

1. Baggrund

Indførelsen af servicelovens kapitel 24 a om fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v. er en udmøntning af satspuljeaftalen for 2013-2016.

Formålet med reglerne er at sikre fuldbyrdelsen af de strafferetlige foranstaltninger, som kommunerne udmønter på det sociale område over for personer, der er frihedsberøvet og anbragt i boformer efter servicelovens § 108 og på anbringelsessteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6. Målgruppen for lovændringen er voksne med udviklingshæmning og lignende og unge med eller uden nedsat psykisk funktionsevne.

Før lovændringen var der ikke særskilt regulering på det sociale område om indgrebsmuligheder over for personkredsen. Med lovændringen blev der indført følgende indgrebsmuligheder:

- Indskrænkning i den anbragtes adgang til internet og telefon (servicelovens § 137 g).
- Undersøgelse af den anbragtes opholdsrum og ejendele (servicelovens § 137 h).
- Inddragelse af den anbragtes effekter (servicelovens § 137 i).
- Aflåsning af den anbragtes bolig for natten (servicelovens § 137 j).

Alle fire indgrebsmuligheder kan anvendes over for voksne, mens unge alene er omfattet af indgrebsmuligheden vedrørende indskrænkning i adgangen til internet og telefon.

Der kan træffes afgørelse om anvendelse af en eller flere af de første tre indgrebsmuligheder, når det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet. Der kan træffes afgørelse om den fjerde indgrebsmulighed - aflåsning af den anbragtes bolig for natten - hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen.

Det er en betingelse for at træffe afgørelse om indgreb, at formålet med indgrebet ikke hensigtsmæssigt kan opnås ved mindre indgribende initiativer, og iværksatte indgreb skal straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er til stede.

Det er borgerens handlekommune, der træffer afgørelse om indgreb. Der er også mulighed for, at lederen eller lederens stedfortræder på boformen eller anbringelsesstedet kan træffe foreløbige afgørelser om indgreb, som kan udføres med det samme, når det er nødvendigt, og som efterfølgende forelægges til godkendelse i borgerens handlekommune.

2. Resultater af evalueringen

Evalueringen fokuserer på anvendelsen og virkningerne af indgrebsmulighederne. Den er baseret på en spørgeskemaundersøgelse sendt til:

- 196 fagchefer på hhv. voksen- og børneområdet i alle kommuner,
- 30 boformer efter servicelovens § 108, som har mulighed for at have borgere anbragt på baggrund af en strafferetlig afgørelse samt til
- 107 anbringelsessteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6.

Herudover er evalueringen baseret på tre casebesøg og en række telefoninterviews.

I forbindelse med oplysningerne nedenfor om anvendelse af loven skal det understreges, at Rambøll har oplyst, at der er uoverensstemmelse mellem fagchefernes og boformernes/anbringelsesstedernes besvarelser. Rambøll har oplyst, at det formentlig skyldes, at svarprocenten i de to spørgeskemaundersøgelser ikke er 100. Derfor kan det forekomme, at fagchefen i en borgers handlekommune har besvaret spørgeskemaet, men at lederen på borgerens boform eller anbringelsessted ikke har besvaret spørgeskemaet. Rambøll har gjort opmærksom på, at tallene fra henholdsvis handlekommunerne og boformerne samt anbringelsesstederne ikke nødvendigvis kan sammenholdes, men må forstås hver for sig.

2.1. I hvilket omfang har indgrebsmulighederne været anvendt?

Afgørelser kan træffes af 1) borgerens handlekommune, men der er også mulighed for, at 2) lederens eller lederens stedfortræder af boformen eller anbringelsesstedet kan træffe foreløbige afgørelser om indgreb. Foreløbige afgørelser skal snarest muligt efterfølgende forelægges til godkendelse i kommunen. Det kan ikke udelukkes, at besvarelserne fra fagcheferne både indeholder afgørelser efter punkt 1 og punkt 2.

Ad 1) Afgørelser truffet af kommunen baseret på spørgeskemaer sendt til kommunerne

142 fagchefer har besvaret spørgeskemaet. 9 fagchefer angiver, at de har truffet afgørelse om et eller flere indgreb i perioden 2013-2015. I alt har de truffet 17 afgørelser om muligheder for at foretage indgreb fordelt på 15 boformer og anbringelsessteder og 12 anbragte borgere, herunder unge.

Voksne

Foreløbige afgørelser truffet af boformens leder eller stedfortræder baseret på spørgeskemaer sendt til 30 boformer efter servicelovens § 108

19 boformer har besvaret spørgeskemaet. Fire boformer har oplyst, at de i perioden 2013-2015 har truffet foreløbige afgørelser 59 gange fordelt på 24 borgere:

- 22 gange har boformerne truffet foreløbig afgørelse om indskrænket adgang til internet og telefon for to borgere.
- 22 gange har boformerne truffet foreløbig afgørelse om undersøgelse af opholdsrum og ejendele for 12 borgere.
- 12 gange er der truffet foreløbig afgørelse om inddragelse af effekter for syv borgeres vedkommende, mens der er truffet foreløbig afgørelse om aflåsning af bolig for natten tre gange overfor tre borgere.

Boformernes ledere oplyser, at ingen af borgernes handlekommuner efterfølgende har afvist de foreløbige afgørelser. Omvendt oplyser seks adspurgte fagchefer i handlekommunerne, at de har fået forelagt i alt ni foreløbige afgørelser, fordelt på seks boformer og syv borgere, og tre fagchefer oplyser, at de har modtaget foreløbige afgørelser, de ikke har kunnet godkende.

Gennemførte indgreb

14 af de 19 boformer, der har besvaret spørgeskemaet, har oplyst, at de har borgere anbragt på baggrund af en strafferetlig afgørelse eller har haft det. Fire af disse boformer har oplyst, at de har gjort brug af en eller flere af indgrebsmulighederne.

Tre boformer har indskrænket anbragte borgeres adgang til internet eller telefon, to boformer har undersøgt anbragtes opholdsrum eller ejendele, tre boformer har indtaget en eller flere anbragte borgeres effekter, mens to boformer har aflåst anbragtes bolig for natten. Indgrebene har været gennemført i forhold til i alt 27 borgere. Den mest anvendte indgrebsmulighed er undersøgelse af borgerens opholdsrum eller ejendele.

Unge

66 anbringelsessteder har besvaret spørgeskemaet i varierende omfang. Af dem er der 56 anbringelsessteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, som har mulighed for at have unge anbragt på baggrund af en strafferetlig afgørelse, og det er 35 unge eller har været. Et af disse anbringelsessteder har oplyst, at det har gjort brug af indgrebsmulighederne. Indgrebene fordeler sig på to unge, hvis handlekommuner har truffet i alt fem afgørelser om at indskrænke de unges adgang til telefon og internet.

3. Virkning af lovændringen

Virkning af lovændringen set fra myndighedens, driftsherrens og personalets perspektiv

Rambøll vurderer, at myndighedssiden i kommunerne ikke har mange erfaringer med at træffe afgørelser efter loven. Dette tilskrives, at loven har været anvendt i et begrænset omfang, og at der derfor er truffet et begrænset antal afgørelser.

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen og interviews med personalet på boformer og anbringelsessteder, som har anvendt indgrebene, oplyser Rambøll, at personalet vurderer, at indgrebsmulighederne har øget sikkerheden og trygheden både for personalet og de øvrige beboere. De har fået mulighed for at handle hurtigt og behøver ikke at inddrage politiet for at inddrage effekter.

Omvendt oplyser Rambøll, at personalet i de boformer og anbringelsessteder, som ikke har anvendt indgrebsmulighederne, eller kun har anvendt dem i begrænset omfang, enten ikke oplever situationer, hvor det har været nødvendigt at bruge indgrebsmulighederne, eller at de i stedet opnår intentionen med indgrebene via et pædagogisk arbejde.

Boformerne og anbringelsesstederne vurderer, at lovændringen ikke har øget brugen af magtanvendelser over for anbragte borgere eller de øvrige beboere.

Endvidere vurderer boformerne, at de øvrige beboere på boformerne ikke er påvirket af eller har bemærket lovændringen, men at det kan have betydning for den anbragte borger, hvis de øvrige beboere er vidne til eller vidende om indgrebet.

Virkning af lovændringen set fra de anbragte borgeres perspektiv

Rambøll har interviewet tre anbragte borgere. De finder, at indgrebene kan opleves som ubehagelige og i nogle tilfælde ydmygende. De tre anbragte borgere mener, at de ikke har fået lejlighed til at kommentere de indgreb, der er foretaget over for dem. Den ene borger har oplyst, at han har klaget over flere indgreb til driftsherren for boformen.